

VTISI NEKATERIH ŠTUDENTOV PF UL, KI SO NA ERASMUS IZMENJAVI ZA ŠTUDIJ V ZIMSKEM SEMESTRU 2018/19

SALZBURG (AVSTRIJA)

Na izmenjavi sem v Salzburgu, ki je zelo prijetno mesto. Je manjše od Ljubljane, zato se človek v njem hitro znajde. Pred kratkim so se začeli božični sejmi, ki dajejo mestu še poseben čar (in ogromno turistov med vikendi).

Semester se je začel oktobra, dva tedna prej pa je potekal »Orientation week«, takrat smo se lahko udeležili tudi intenzivnega tečaja nemščine. Tečaje pa lahko obiskujemo tudi med semestrom.

Na faksu obiskujem tako nemške kot tudi angleške predmete. Profesorji večinoma objavijo powerpointe pred predavanji, kar je sploh pri nemških predmetih super, saj se tako lahko prej pripravim na predavanja in jim lažje sledim. Včasih je sicer še vedno težko, sploh če profesor govori v dialektu. ;) Veliko predmetov traja le polovico semestra, kar pomeni da je možno izpit opraviti že novembra ali decembra.

Veliko je ponudbe športnih aktivnosti, ki so za študente zelo ugodne (npr. zumba, pilates, joga, fitnes za 20 evrov na semester). Društvo ESN organizira približno dva do tri dogodke na mesec (vikend izlet na Dunaj, smučanje, koncert, ...). Zelo veliko je možnosti za obisk različnih koncertov (v Mozarteumu so brezplačni, drugod pa imajo možnost študentskega popusta).

Jaz živim v študentskem domu blizu centra, tako da lahko vsepovsod pridem peš. Veliko študentov sicer živi v študentskih domovih na jugu, tako da se morajo do centra pripeljati z javnim prevozom ali s kolesom.

Salzburg je sicer eno dražjih mest v Avstriji, tako da štipendija ne zadošča popolnoma.

MÜNCHEN (NEMČIJA)

Bliža se konec drugega meseca moje izmenjave v Münchnu in z veseljem sporočam, da so se moja visoka pričakovanja v zvezi z izmenjavo v Münchnu izpolnila, saj se imam res lepo. Za izmenjavo v Münchnu sem se odločil na podlagi dejstva, da gre za eno izmed, če ne kar za najboljšo univerzo v Nemčiji. Prav tako je tehtnico v prid Münchna obrnilo tudi samo čudovito mesto. V zvezi s fakulteto moram najprej izpostaviti super lokacijo, saj je oddaljena le dve postaji od glavnega centra (Marienplatz). V zvezi z izbiro predmetov je odlično poskrbljeno, saj lahko Erasmus študentje izberemo praktično katerikoli predmet na fakulteti. Posebej bi izpostavil možnost izbire večih pravnih predmetov v angleščini (kar pomeni, da lahko potrebne ECTS točke pridobite zgolj na podlagi angleških predmetov) in še posebej možnost izbire predmetov, ki so zasnovani za LL.M. študijski program. Poleg tega imamo možnost, da tekom izmenjave opravimo polovico LL.M. programa. Sam sem si izbral predmete iz navedenega programa, saj so precej specifični in tako omogočajo podrobno spoznavanje posameznega pravnega področja, ki me zanima (npr. Deutsches und Europäisches Recht gegen unlauteren Wettbewerb in Deutsches und Europäisches Kartellrecht). Prav vsi profesorji objavljajo PPT prezentacije, ki so tudi precej široko razložene. Prav tako sem navdušen, da nekateri profesorji objavljajo na spletno stran skripte, po katerih študiramo za predavanja in izpit. Naravnost šokiran pa sem bil, ko sem videl, da se najdejo profesorji, ki brez zadržkov objavljajo svoja predavanja v obliki podcastov. Izpostavil bi tudi, da se na predavanjih in vajah intenzivno dela na zakonih in je njihova prisotnost tako rekoč obvezna. Pohvalim tudi to, da vaje vedno potekajo v obliki reševanja primerov, pri čemer asistentje po vajah rešitve primerov tudi objavijo v njihov »ŠIS«. Sicer pa zaenkrat bistvenih obveznosti nisem imel in me vse čaka v obliki pisanja izpitov konec januarja oz. začetek februarja.

München je sicer veliko, lepo, čisto in čez dan seveda tudi precej polno mesto. Ponuja ogromno in mi je res všeč, da imam vsak dan možnost početi in videti kaj zanimivega. Za to veliko postorijo tudi študentske organizacije (MESA, TUMi, TutoRIA), ki organizirajo svoje dogodke in številne zelo ugodne tripe (Berlin, Frankfurt, Dunaj, Chiemsee, Passau, Salzburg), katere sam še posebej priporočam (predvsem tiste, ki jih organizira MESA). Prav tako je odlično poskrbljen javni prevoz in za pot do fakultete porabim 20 minut. Fenomenalno je poskrbljeno tudi za športne navdušence, saj univerza ponuja za zelo ugodno ceno (7 EUR na semester) široko paleto športov (med drugim tudi podvodni hokej). Edino kritiko, ki jo lahko podam na račun Münchna je pomanjkanje sob. Vendar pa ima univerza ravno zaradi tega posebno službo samo za »housing«, ki stalno išče za morebitnimi prostimi sobami v študentskih domovih, kot tudi na zasebnem trgu in nam tako res bistveno pripomore k ureditvi stanovanjskega problema.

Sicer pa izmenjavo priporočam res vsakemu, saj bistveno pripomore k širjenju obzorij, izboljšanju pravnega znanja in znanja jezikov ter zbiranju lepih spominov za celo življenje.

MAYNOOTH (IRSKA)

Javljam se Vam iz Dublina, kje je sicer mrzlo, vendar zelo lepo in sončno vreme. Od septembra smo imeli zelo malo dežja, kar je zelo presenetljivo in pozitivno. Faks je super in kampus je zelo lep, sicer malo daleč od Dublina in mesta, kjer sem jaz nastanjena. Za osebe, ki si želijo biti v pravem majhnem irskem mestu in veliko žurati z ostalimi študenti, je Maynooth odlično mesto, v katerem je polovica prebivalcev študentov. Predavanja so zanimiva in kvalitetna, sicer je veliko več samostojnega dela (branja, raziskovanja in pisanja esejev). Knjižnica je lepa, moderna in zelo dobro opremljena. Dublin je pa odlično mesto (sicer od Maynooth-a oddaljen cca 1h). Tudi Irska na splošno je res lepa in neverjetne narave (dostojne cene za vikend potovanja). Treba je vedeti, da je vse zelo zelo drago. Štipendija zadostuje komaj za sobo pri družini (cene so cca 550-600 evrov na mesec). Če nisi nastanjen v Maynooth-u, je bus cca 100-120 evrov mesečno, tako da so fiksni stroški precej visoki. Vse v vsem, zanimiva izkušnja.

LEIDEN (NIZOZEMSKA) – študent 1

Sem na študijski izmenjavi v Leiden-u na Nizozemskem. Zaenkrat se imam super, čeprav dela za študij ni malo. Veliko je sprotne dela, vendar je en semester razdeljen na dva bloka, kar mi ustreza, saj ni vsega preveč na koncu. Predavanja so zelo zanimiva in naučil sem se že veliko novega. Profesorji so zelo prijazni in vedno na razpolago za pomoč. Študij je v angleščini in tudi na splošno tukaj vsi dobro znajo angleško, zato nimam problema s komunikacijo. Na predavanjih je le okoli 30 študentov in imamo veliko več možnosti sodelovati ter tako še več odnesti. Imamo tudi moot courtes, ki niso obvezni, vendar so zelo dobra izkušnja in jih vsekakor priporočam. Slabša stran Nizozemske so visoke cene, vendar sem to že pred izmenjavo pričakoval. Večinoma si kuham sam, imamo pa tudi menzo na pravni fakulteti (ki pa se seveda ne more kosati z našo na fakulteti v Ljubljani) in pa veliko verig s hitro prehrano kot so McDonalds, Dominos, Subway...

Letos imamo tudi ogromno sreče z vremenom, saj je v prvih treh mesecih deževalo mogoče 5 dni skupaj, kar je precej nenavadno. Zelo pozitivna stvar so kolesa ter lepo urejene kolesarske poti, saj prideš brez problema povsod po mestu in ni neprijetne (drage) vožnje z javnim prometom. Kolesarske poti so urejene skoraj bolje kot ceste za avtomobile. Tudi lokacija mesta je odlična, saj je v radiju 50

km tako Amsterdam kot Rotterdam, Haag pa zgolj 15min vožnje z vlakom. Vsekakor priporočam, da izberete študij na Univerzi v Leidnu, saj vam ne bo žal.

LEIDEN (NIZOZEMSKA) – študent 2

Trenutno opravljam izmenjavo v mestu Leiden, na Nizozemskem. Mesto je študentsko v pravem pomenu besede, saj večino prebivalcev predstavljajo študentje. Nahaja se na zahodu države, kar predstavlja dobro izhodišče za hiter obisk velikih mest, kot so na primer Amsterdam, Den Haag in Rotterdam. Prevoz do sosednjih mest in držav je odlično urejen z vlaki, po samem mestu pa se velika večina ljudi prevaža s kolesi, čeprav obstaja možnost avtobusa. Sama pravna fakulteta je kvalitetna in omogoča dober izbor študijskih predmetov v angleškem jeziku, tudi takšnih, ki jih v Ljubljani ni mogoče obiskovati. Dela je - glede na to, da gre za izmenjavo - relativno veliko, vendar pa se količina dela precej razlikuje glede na izbrane študijske predmete. Predmetom je večinoma skupna zahteva po vnaprej prebranem gradivu, kar pa je predvsem namenjeno boljšemu razumevanju snovi in se ne preverja striktno. Glede vremena sta vsaj zadnji dve leti v Leidnu precej netipični, saj je bilo veliko sonca in malo padavin, vendar pa vsake toliko pridejo dnevi oziroma tedni, ko veter in dež ustvarita sila neprijetne občutke glede odhoda iz stanovanja. Na splošno bi študij v Leidnu zagotovo priporočal, saj omogoča kvalitetno pridobivanje znanja, vpogled v drugačne načine študija in široko mreženje z mednarodnimi študenti, ki jih v mestu zares ne manjka.

MÜNSTER (NEMČIJA)

Končuje se moj tretji mesec izmenjave v mestu Münster na severozahodu Nemčije. Za njihovo pravno fakulteto sem se odločila, ker naj bi bila ena najboljših v Nemčiji in zaenkrat so se vsi profesorji res izkazali. Pri predavanjih se dela po power-pointih, ki so dobro pripravljene, tako da se po njih lahko tudi učiš za izpit; nekatera predavanja se tudi snemajo in če si kaj preslišal, si lahko doma pogledaš še enkrat. Obiskujemo lahko katerekoli nemške predmete, vendar pa imajo na voljo tudi dovolj angleških, ker veliko Erazmovcev pozna le osnove nemščine. Okolje je zelo študijsko, za učenje sta zraven pravne fakultete na voljo dve knjižnici – pravna in ULB (deželna knjižnica). Že na začetku semestra sta obe zelo polni kar pomaga pri motivaciji za učenje :).

Univerza zelo dobro skrbi za »social support« študentov na izmenjavi, imajo ekipo nemških študentov, ki vsak teden organizira zabave in pogoste izlete (so tudi na FB: Erasmus Münster e.V.) Na začetku semestra lahko pomagajo tudi z iskanjem stanovanja, saj je Münster študentsko mesto in je povpraševanje veliko (vendar če se iskanja lotiš pravočasno, že par mesecev prej od doma, ne bi smel imeti težav).

Münster je zelo lep, z ohranjenim starim mestnim jedrom, jezerom, kjer se v poletnem semestru študentje veliko družijo (Aasee) in četrtjo s pivnicami (Kuhviertel). Avtobusi in vlaki (ne hitri) po celi regiji Severno Porenje-Vestfalija so zastoj s študentsko vozovnico (na začetku semestra plačaš enkratni prispevek) in v tej deželi je veliko mest, ki se jih splača obiskati, tako da smo skoraj vsak vikend na vlakom (Köln, Düsseldorf, Bonn, Aachen, Dortmund, če želiš gledati nogomet itd.)

Na začetku semestra nudijo dva tečaja nemščine, enega dvotedenskega, ki ni plačljiv, poteka v Sprachenzentrumu univerze in enega mesečnega, plačljivega, ki ga organizira jezikovna šola WipDaf. Jaz sem se prijavila na drugi tečaj in sem imela prvi mesec tukaj vsak dan štiri ure nemščine, zato sem na začetku zelo hitro napredovala in me je nehalo skrbeti, ali bom lahko sledila predavanjem.

Dve opozorili, ki veljata za *celo Nemčijo*: a) zelo težko se je izogniti plačilu prispevka za javni radio in televizijo (Rundfunkbeitrag), ker načeloma lahko dostopaš do njihovih programov tudi prek računalnika, ki pa ga ima seveda vsak in b) če tvoje stanovanje še nima WiFi-ja bo trajalo predvidoma tri tedne, da ti dostavijo router (če si nastanjen v že obstoječem WGju ali študentskem domu je to po navadi že urejeno).

Moja izkušnja v Münstru do zdaj je bila fantastična, spoznala sem ogromno ljudi in dobila nekaj res dobrih prijateljev. Zdi se mi, da bo verjetno težje iti nazaj domov, kot je bilo priti sem :).

STRASBOURG (FRANCIJA)

Javljam se vam iz Strasbourga, kjer se nam počasi že začinja izpitno obdobje in smo v polnem študijskem zagonu, zato vam tudi nekoliko z zamudo odpisujem na vaš mail, za kar se vam opravičujem. Želel sem sestaviti PowerPoint, ampak sem videl, da sta kolegici iz prejšnjih let že do podrobnosti obdelali študij v Strasbourgu.

V Strasbourgu se imam izvrstno. Prva dva meseca nismo imeli kakšnih zahtevnejših obveznosti na fakulteti, seveda te takoj na začetku opozorijo, da je prisotnost na predavanjih nujna, saj so zapiski s predavanj glavna podlaga za izpit. Poleg predavanj pa hujših obveznosti ni bilo, kar mi je dalo čas za različne izlete in potovanja v okolici Strasbourga (Colmar, Stuttgart, Pariz, Bruselj,...). Prav tako pa sam Strasbourg ponuja veliko znamenitosti in zanimivih ogledov (katedrala, EU parlament, morebitna seja evropskega sodišča za človekove pravice, muzeji, teater...)

Sicer predavanja potekajo večinoma ex cathedra, torej profesor/ica predava in študentje zapisujejo snov. Ni projektnih del, seminarskih nalog ali skupinskega dela. Erasmus študentje so s francoskimi študenti izenačeni in se na začetku kar malo loviš z jezikom, ampak s časom se navadiš, poleg tega francoski študentje brez težav delijo svoje zapiske, dostikrat kar na Facebook skupinah posameznih predmetov. Večino izpitov imam pisnih, enega pa tudi ustnega, o sami zahtevnosti še ne morem poročati, saj jih še nisem opravljal.

Kar se tiče mesta samega je prelepo, z zelo dobro organiziranim javnim prevozom. Sam sem si sicer izposodil kolo - VELHOP(27 EUR za 3 mesece + 150 EUR kavcije), ker je časovno še toliko bolj učinkovito, čeprav bi se lahko povsod odpravil peš. Imel sem srečo, saj sem bil nameščen v študentski dom blizu Univerze (Paul Appell), ki je tudi blizu mestnega centra (15 minut peš). Mesto je sicer precej dražje od Ljubljane, še posebej restavracije in bari.

Za prihodnje študente bi izpostavil v ppt-jih omenjeno študentsko skupino ESN, ki organizira obštudijske dogodke in izlete. Njihovi dogodki so idealna priložnost za spoznavanje novih ljudi, vsaj v samem začetku izmenjave. Predlagam, da se v začetku udeležujete čim več takih dogodkov.

Prav tako izpostavljam, da ima VSAK študent v Franciji pravico do francoske »štipendije« CAF (višina štipendije odvisna od najemnine in prihodkov staršev), je pa za njo potrebno opraviti kar nekaj administrativnih opravkov.

Sam se imam na izmenjavi izvrstno, je enkratna priložnost za širjenje svojih obzorji, izboljšanje znanja francoskega in angleškega jezika ter za spoznavanje novih ljudi in kultur. Strasbourg bi definitivno priporočil naprej, saj se mi ne zdi preveliko mesto, v katerem porabiš več ur za prevoz do fakultete, hkrati se pa nenehno kaj dogaja, saj gre za pretežno študentsko mesto. To so seveda samo moja mnenja in moje izkušnje, ki nujno ne odražajo realnega stanja oziroma stanja drugih študentov.

NIJMEGEN (NIZOZEMSKA)

Prvi vtisi v Nijmegnu so zelo prijetni. Pripotovala sem že avgusta, tako da sem zdaj več kot navajena nizozemskega vremena (deževnih dni je veliko manj, kot sem pričakovala). Spoznala sem kar nekaj ljudi s celotnega sveta, med katerimi sem našla tudi zelo dobre prijatelje. Skupne večerje in druženja, izleti po celotni Nizozemski med vikendi in tudi skupinska učenja so del izmenjave, zaradi katerih pozabiš, da malo pogrešaš dom. Sama sem imela srečo, da me je obiskalo tudi nekaj prijateljev iz Slovenije, tako da pravzaprav še nisem prišla do faze hujšega domotožja. Kar se tiče samega študija, so predavanja povsem drugačna, prav tako tudi načini ocenjevanja. Vsak semester je razdeljen še na dva bloka, kar je zame pomenilo, da sem tri izpite opravila že konec oktobra/začetek novembra. Izpiti poudarjajo predvsem uporabo v praksi, kar je pomenilo da so časovno daljši (tudi po tri ure), možna pa je uporaba zakonodaje in relevantne sodne prakse. Fakulteta je na splošno zelo prijetna, predvsem knjižnica, kjer večina študentov preživi celoten dan. Prijetno sem presenečena tudi nad dostopnostjo profesorjev in njihovo pripravljenostjo pomagati.

LIZBONA (PORTUGALSKA)

Sem trenutno na študijski izmenjavi v Lizboni (Universidade de Lisboa, Faculdade de direito), kjer se imam odlično. Res da fakulteta ni med bolj priznanimi, vendar je vseeno potrebno vložiti nekaj truda za dobro oceno, oziroma predvsem sprotnega dela z obvezno prisotnostjo na večini predavanj. S spoznavanjem novih prijateljev v tem mestu zagotovo niti najbolj introvertiran študent ne bo imel težav. Stroški so primerljivi s stroški doma. Z iskanjem namestitve nisem imela težav, zahvala pa gre kolegici, ki mi je priporočila odlično stanovanje, glede na izkušnje prijateljev pa je potrebno začeti iskati sobo s katero boš zadovoljen vsaj 3 mesece prej. Izmenjavo v Lizbono bi toplo priporočila čisto vsem, ki se želijo naučiti kaj novega predvsem zase, najti nov dom in čudovite ljudi v mestu, v katerem ti nikoli ni dolgčas, z božansko okoliško naravo, in se za semester ali dva posloviti od vsakodnevne rutine.

BERLIN (NEMČIJA)

Sem študent dodatnega leta študija prve stopnje na Pravni fakulteti v Ljubljani. Trenutno se udeležujem ERASUS+ izmenjave na Humboldt Universität v Berlinu. Kljub temu, da sem na dotični fakulteti pristal zaradi kolega, ki je zbral več točk in mi tako odvzel možnost študija na fakulteti v Heidelbergu, sem prišel do spoznanja, da je sta mesto Berlin kot tudi Humboldtova univerza (vsaj zame) najboljša možnost.

Univerza Humboldt namreč spada med najboljše univerze v Nemčiji. Na njej poučuje ogromno strokovnjakov svetovnega kova, izbor predmetov pa je zelo širok. Večino predavanj in tudi izpitov poteka v nemškem jeziku, vendar naj na tej točki opozorim, da *odlično* znanje nemščine ni nujen predpogoj za izbiro omenjene fakultete. Jezika se študent priuči skozi čas, k temu pa definitivno pripomore tudi enomesečni intenzivni tečaj, ki se ga študent fakultativno udeleži pred pričetkom izmenjave.

Ker je ena najpomembnejših elementov tujine spoznavanje tujega, drugih kultur in ljudi (v končni fazi tudi mreženje), naj izpostavim tudi to, da je Berlin izjemna lokacija za tovrstne interakcije. Univerza je izrazito mednarodna, prav tako tudi fakulteta; osebno se družim z ljudmi vseh ras in državljanstev.

Naj na koncu omenim še po mojem mnenju najboljšo stvar celotne izkušnje in sicer dejstvo, da lahko prebivam v mestu, ki ima skoraj 4 milijone prebivalcev. Četudi je bila selitev v Ljubljano velik korak (sam namreč prebivam v manjšem slovenskem mestu), je le-ta s selitvijo v Berlin neprimerljiv.

Vse, ki ste se za ERASMUS+ izmenjavo že odločili, vas spodbujam, da izberete Univerzo Humboldt v Berlinu, vse ki pa odločitve grem / ne grem še niste sprejeli pa, da izberete prvo možnost. Navsezadnje – kolikokrat vas bo še nekdo izven lastne družine štipendiral, da študirate v tujini in v tujem mestu.

MAASTRICHT (NIZOZEMSKA)

Lep pozdrav iz Maastrichta! Tu sem že od septembra kar pomeni, da se trenutno že kar malo veselim božiča v Ljubljani, čeprav tu prazničnega vzdušja ne manjka, dekoracije jemljejo skrajno resno. Mestece je tudi sicer nadvse simpatično in ker ni veliko se hitro zdi domače. Univerza sicer zahteva veliko sprotnega dela, a izpiti niso pretežki. Trajajo po 3 ure in sicer v hali podobni Gospodarskemu razstavišču v kateri je naenkrat po več tisoč študentov (iz različnih fakultet) tako da vzdušje ni najboljšo, saj se počutiš kot tovarniški proizvod. To na srečo odtehtajo predavanja in vaje, saj so profesorji res super - vedo vse o svojem področju in redno aktualizirajo teme (npr. Pri stvarnem pravu smo se ukvarjali z blockchain tehnologijo in pametnimi pogodbami). Tudi koncept primerjalnega prava je za izmenjavo dobra izbira, saj vidiš rešitve nemškega, angleškega in francoskega pravnega reda in jih lahko primerjaš s slovenskim. Edino, kar me moti, je, da je večina programov 3+1, kar pomeni, da v mestu prevladujejo 18-/19-letniki in so zabave temu primerne; kar seveda ni nujno slabo, je pa odvisno od okusa.

GÖTTINGEN (NEMČIJA)

Sva Neja in Barbara in se trenutno nahajava v Göttingenu. Na fakulteti nama je že od začetka zelo všeč, saj je organizirana v obliki kampusa. Predavanja so v večini primerov v osrednji zgradbi – tam se nahaja tudi menza, kavarna, knjigarna... V prostorih matične fakultete so predavanja zgolj izjemoma. Na začetku semestra si moraš urediti študentsko kartico, na katero naložiš denar in plačuješ z njo vse kar se tiče fakultete (hrana, kopirnica, kavarna, ponekod tudi pralni/sušilni stroj v študentskem domu...). Z študentsko kartico je prevoz po mestu brezplačen, poleg tega pa so brezplačni tudi vsi regionalni vlaki v Spodnji Saški – Hamburg, Kassel, Münster... S študentsko kartico je na voljo veliko ugodnosti tudi v samem mestu.

Najbolj priročno sredstvo za prevoz po mestu je kolo. Imajo ga skoraj vsi študentje, z njim se vozijo(mo) tudi v deževnih in mrzlih dneh. Kolo se lahko kupi/izposodi. Za nakup je potrebno odšteti max. 70€ (prodaja poteka od ust do ust, oglasi v študentskem domu, Ebay Kleinanzeigen...)

Göttingen je oddaljen približno 10 ur vožnje od Ljubljane. Najbližje letališče je Hannover, nato Frankfurt... Do Hannovra so direktne linije iz Dunaja (Eurowings), v poletnem času, do konca oktobra pa tudi iz Rijeke. Poceni pa je tudi Flixbus, čeprav vožnja traja več kot 10 ur in je potrebno enkrat prestopati.

Priporočava obiskovanje intenzivnega tečaja nemščine v mesecu septembru, ki je sicer plačljiv (500€), vendar zelo koristen. Razdeljen je na 2 dela, dopoldne splošna nemščina, popoldan pa pravna. Učil nas je profesor iz pravne fakultete in nas hitro seznanil z osnovnim nemškim pravom. V kratkem času, preden prispejo vsi študentje se seznaniš z mestom, opraviš vse birokratske stvari, spoznaš nove ljudi in se postopoma adaptiraš na nov način življenja. Cel semester so pozneje na voljo tudi različni jezikovni tečaji. Učiš se lahko tudi drugih jezikov npr. italijanščina in to brezplačno.

Mesto ima izredno dobro energijo, veliko študentov, veliko se dogaja in zato ni nikoli dolgčas. Obstajajo tudi različne organizacije (npr ESN – Erasmus student network, Foyer international...), ki organizirajo izlete, dogodke, srečanja.

Edino priporočava, da se sem odpravite z vsaj zmernim znanjem nemščine, ker bo tako razumevanje predavanj in življenja lažje. V zimskem semestru 2018/19 je na voljo zgolj nekaj predmetov v angleščini, vsi ostali so v nemščini. Predavanja potekajo skupaj z nemškimi študenti. Če profesor na začetku ne vpraša če je kdo mednarodni študent, predlagava, da se gre po koncu ure do profesorja, da poveš da si Erasmus študent. Profesorji so zelo prijazni, dostopni in po navadi že sami predlagajo, kako bi potekal izpit (po navadi ustno), katera tema...

V osrednji zgradbi je tudi ogromna menza, kjer je na voljo za 4€ na obrok kar kakovostna in raznovrstna hrana. Imajo tudi veliko izbire za vegane in vegetarijance.

Do sedaj sva v tem majhnem, a prijetnem in raznovrstnem mestecu doživeli samo lepe izkušnje, zato vsekakor priporočava, da ga izberete za Erasmus izmenjavo.

BERGEN (NORVEŠKA)

Študijska izmenjava v Bergnu je zelo zanimiva, poučna in zabavna izkušnja. Prva stvar, ki jo je potrebno omenit je definitivno vreme. Pred prihodom sem veliko slišala o "evropski prestolnici dežja", nisem pa si povsem predstavljala, koliko dežja to zares je. Kaj kmalu sem ugotovila, da to pomeni vsak dan. Od konca avgusta pa do nekje začetka novembra smo imeli dobesedno tri do štiri dneve, ko ni deževalo. Dežnik ne pomaga. Vendar se zelo hitro navadiš in konstantno padanje dobi svoj šarm. Prav tako pa na drugačen način začneš cenit trenutke na soncu.

Faks je v veliko pogledih drugačen od tega, na kar smo navajeni. Predavanj je občutno manj (le dve uri na dan, nekaj dni na teden). So pa izpiti toliko bolj zahtevni, vsaj kar se časa tiče. Vsak izpit se piše 4 ure na računalnik, kar je manjši izziv, predvsem zato, ker zahteva drugačno vrsto koncentracije kot pa izpiti, ki se jih piše na roko. Dejstvo pa ostaja, da so nas profesorji ustrezno pripravili na ta način preverjanja znanja. Zelo sem zadovoljna z izvajanjem predavanj, tako z njihovo vsebino kot tudi načinom podajanja snovi, ki je zelo dinamičen. Dva od treh predmetov, ki sem jih izbrala sta izvajala tuja predavatelja, tako da je bila angleščina odlična, prav tako pa se ne morem pritoževati nad "domačim" profesorjem. Vsi predavatelji so poleg dobrega strokovnega znanja tudi izredno odprti za vsa vprašanja in pomoč. Rada bi poudarila (predvsem za tiste, ki vas skrbi vaš nivo znanja), da nas domača fakulteta več kot ustrezno opremi z znanjem, tako da ni težav pri razumevanju predmetov, ki so več ali manj nadgradnja tega, kar že vemo.

Že sama univerza prvi teden bivanja olajša prve korake. Izvajajo namreč program, ki se mu reče "Mentor week". Na vsaki fakulteti razdelijo študente v skupine po cca 20 ljudi. Vsaki skupini so dodeljeni mentorji, ki en teden skrbijo za razne aktivnosti in ti razkažejo mesto, povedo glavna pravila obnašanja in so nasploh odličen vir informacij. Hkati je to odlična priložnost za spoznavanje tistih, s katerimi boš naslednje pol leta obiskoval predavanja, delil zapiske ali pa hodil na tedenske kvize.

Kar se tiče splošnega življenja... Norveška je draga. Za hrano se v povprečju zapravi nekje okrog 700 evrov na mesec. Ker pa je država zelo socialna obstajajo aplikacije, ki pokažejo kje so znižanja in omogočajo nekoliko cenejše prehranjevanje. Za vse tiste, ki uživete v dobrem zrezku ali drugih mesnih izdelkih-prinesite sabo salamo. Meso je tukaj luksuzna dobrina. Treba pa je poudariti, da ne glede na to, da je standard izredno visok, študentska nastanitev vrhunska. Prek organizacije Sammen je dostop do sob, stanovanj in drugih prenočišč zelo enostaven. Vsakemu tujemu študentu je omogočena soba po zelo sprejemljivi ceni (nekje okrog 300 evrov na mesec). Sama živim v naselju Fantoft, ki je v 80 procentih zaseden z Erasmus študenti, kar močno olajša začetne ovire glede administracije in splošnih informacij. V stanovanju je poleg mene še 15 ostalih študentov, kar res ni idealno, pozitivna stran pa

je, da si sobo in kopalnico delim samo z eno osebo. Sigurno bi bilo lažje imeti svoje stanovanje oz sobo. Se pa je izkazalo (predvsem za študente iz držav, ki so navajeni na veliko sonca), da v mesecih, ko je večina dneva tema, da je lažje preživeti iz dneva v dan, če si obkrožen s soljudmi.

Resnično priporočam Bergen kot mesto za izmenjavo, ne le zaradi očarljive pokrajine in narave, ki ga obkroža, niti ne zaradi zelo prijetnih ljudi, ki živijo tu. Ali pa dejstva, da je število ECTS točk na predmet zelo visoko (vsaj 10, večina pa 20). Predvsem, ker je izmenjava odlična priložnost za širjenje znanja, tako pravnega, kot tudi splošnih obzorij. Bergen pa enostavno zato, ker sem pristranska po pol leta, ki sem ga preživela tu.

VTISI NEKATERIH ŠTUDENTOV PF UL, KI SO NA ERASMUS IZMENJAVI ZA ŠTUDIJ V ZIMSKEM SEMESTRU 2016/17:

Trenutno se nahajam v **Gradcu**, kjer je super. Predavanja oz. seminarji so v manjših skupinah in veliko je prebiranja člankov ter sprotne delo (česar sem sicer malo manj navajena ☺), kar mi je prvotno delalo manjše organizacijske težave. Zdaj, ko je minilo že nekaj časa in sem ujela ritem dela, pa je super.

Pozdravi iz **Regensburga**! Študija sem se že navadila, zaenkrat vsi predmeti super. Univerza je se posebno primerna za predmete kazenskega prava in predmeti se predavajo v angleščini in nemščini. Ob študiju se vedno nekaj dogaja, tako da skoraj vsak večer lahko izbiram med več dogodki (da ne omenimo kavic s frendi), za vikend pa mednarodna pisarna vedno priredi nek izlet. Pretekli vikend smo se tako odpeljali do gradov Neuschwanstein in Hohenschwangau, in vse skupaj (prevoz in ogledi) je stalo le 20€! To je resnično a MUST DO trip, ker sta gradova odštekano lepa in je to nepozabna izkušnja! Na univerzi se zelo poceni lahko učiš tudi drugih jezikov ali pa preizkusiš kak šport in spoznaš lokalce. Ta teden imamo tudi *sprachkaffe*, kjer se zbere ogromno ljudi, ki se potem pogovarjajo v več jezikih in se celo lahko naučiš par besed novega jezika, medtem ko spoznavaš nove ljudi in piješ pivo. Avtobus je zastoj s študentsko karto, v menzi in kafeterijah po Univerzi tudi lahko vse s študentsko karto plačaš in je na ta način tudi malo ceneje. Tutorji poskušajo čim bolj olajšati obširno birokracijo in storijo precej zate. Pa za vse tiste, ki morda ne znajo tako dobro nemško: vsi ljudje so zelo razumljivi in je tudi kar nekaj predmetov ponujenih v angleščini.

Na kratko bi povedal nekaj besed o moji izmenjavi belgijskem **Liegu**. Najprej malo geografije. Liege je kulturno in industrijsko središče belgijske regije Valonije, ter največje evropsko rečno pristanišče. Nekoč je bilo gospodarsko izjemno uspešno, danes pa je, zaradi propada rudarstva in kovinske industrije, eno izmed socialno bolj šibkih mest Belgije... To se jasno vidi tudi na cestah v mestu, kjer množica beračev priča o vseprisotnosti revščine. Skratka, ko sem prvič prišel v mesto sem bil rahlo šokiran, ker sem imel popolnoma drugačno predstavo o Belgiji, namreč tisto, ki bi držala v Flandriji, drugi belgijski regiji, gospodarsko in socialno veliko, veliko močnejši. Kljub temu pa je Liege nedvomno mesto z dušo, dušo, ki je tisti, ki se v mestu ustavijo za dan ali dva ne bodo našli. Še sam ne vem zakaj, ampak mesto je posebno, v dobrem in slabem. Večji del univerze se, kljub imenu, ne nahaja v Liegu, ampak v vasici dobrih 10 km južno, imenovani Sart Tilman. Slika tukaj je popolnoma drugačna. Tukaj živijo dobro stoječi prebivalci Liega, hiše so lepe, vrtovi še lepši, na vsakem drugem dovozu pa je parkiran Volvo ali Land Rover. Univerzitetni kampus ima bolj ali manj vse kar potrebuješ za življenje, restavracije, študentske domove, knjižnice...edino trgovine še nisem uspel najti in se moram vsakokrat ko želim kupiti kaj bolj eksotičnega, kot recimo pomarančni sok, voziti v center. Predavanja so v francoščini, sam obiskujem tudi eno v nemščini, lahko pa bi si izbral tudi predmete v angleščini. Glede

jezika je na začetku nekaj težav zagotovo bilo, se pa človek na novo okolje, ko je potrebno, zelo hitro privadi. Fakulteta se mi zdi za odtenek lažja kot je naša in tega ne mislim v slabem smislu. Izjemno všeč mi je, da lahko imajo tukaj, kot tudi v Nemčiji (za druge države ne vem) na izpitih s sabo zakone, ter se jim jih posledično ni potrebno učiti na pamet, kot je navada v nekaterih drugih državah. Profesorji se, vsaj tisti, ki učijo mene, trudijo predavanja narediti interaktivna in razgibana. Pri večini predmetov se da dobiti t.i. Syllabus, ki ga napiše predavatelj in ki vsebuje podrobno razlago snovi, ki jo razlaga na predavanjih. Z malo spretnosti pa se da dobiti tudi skripte, ki življenje še dodatno poenostavijo. Liege leži na za potovanja izjemno dobri lokaciji, v eni uri se da priti v štiri države. Sam med vikendi potujem predvsem po Belgiji, severni Franciji ter Nizozemskem...Videl sem že bolj ali manj vsa velika in slavna mesta te regije, ter tudi dosti skritih biserov. Najmočnejši vtis name je naredil obisk Ypresa 11. 11., torej na obletnico konca prve svetovne vojne, ko se je mesto spremenilo v polje papirnatih makov, simbolov življenj, ki so ugasnila na bojiščih prve in druge in vseh drugih vojn...Sledeči stavek je sicer rahlo morbiden in mogoče ni ravno najbolj primeren zaključek poročila o Erasmus izmenjavi, ampak vseeno. Ko človek hodi po pokopališču, kjer leži na tisoče mrtvih vojakov prve vojne, ter bere letnice rojstva in smrti, se čuti srečnega, da se je rodil takrat, kot se je, in ne sto let prej. Osebnostno bi vsem samooklicanim domoljubom, ki trenutno po vsej Evropi postajajo izjemno popularna roba, en takšen izlet nedvomno priporočil.

Sem na izmenjavi v Nemčiji-**Münster**. Nimam še potrjenega Learning Agreementa, ker je bila gospa, ki to ureja in podpisuje, bolna. Danes je nazaj in seveda smo vsi "navalili" na pisarno. Tole z LA je bilo res naporno, ker nismo imeli nobenih informacij, kateri predmeti so primerni za Erasmus študente. Vse ostalo pa je popolno! V mestu same univerze - to je tisti študentski duh, ki ga v LJ pogrešamo :)) Telovadnice, dogodki, ne samo za Erasmus študente, za vse :) In kolo vedno in povsod! Ne vem, zakaj smo sedeli v šoli vsa ta leta in se učili jezikov, tukaj se jezika učiš "spotoma". Ko recimo celo trgovino preiščeš, ker ne veš, kako se reče kroglice za juho :) In najboljše je, da sem dobila tandem!! To pomeni, da se prijaviš v skupino in npr. zame iščejo nekoga, ki govori tekoče nemško pa se želi učiti slovensko. In so ga našli. Gre za fanta, ki je tu rojen, starši pa so Slovenci. In so se sedaj vrnil v Slovenijo, on pa si je tu ustvaril družino in želi, da njegovi otroci govorijo slovensko in seveda tudi sam želi čim več govoriti slovensko.

Oglašam se iz Španije, natančneje iz **Salamance**. Z odločitvijo sem zelo zadovoljna, mesto je majhno, zelo lepo, prijetno in živahno. Vsak teden imamo različna Erasmus druženja, organiziranih je veliko zabav in večerij ter tudi športnih aktivnosti. Ker je mesto majhno, ni težko navezati stik z drugimi študenti, tako da se po mesecu in pol počutim že čisto domača tukaj. Univerza je moderna, ker pa so predavanja vsa v španščini, je tudi to zame svojevrsten izziv. Veliko je sprotne dela, oddajanja različnih nalog vsak teden, česar z naše univerze nisem tako navajena. Ne dvomim, da bo leto v Salamanci prineslo še polno zanimivih stvari! Do zdaj smo bli skoraj še v kratkih rokavih, zdaj pa se je počasi tudi tukaj ohladilo.

Javljam se iz **Wiesbadna**, Nemčije. Tukaj vse poteka super. Na faksu poskrbijo za vsako najmanjšo prošnjo in nimam nobene pripombe. Trenutno je že en večji izpit za nami, decembra pa me čaka še več izpitov, tako da v tem obdobju pred decembrom skušam izkoristiti za nova poznanstva in potovanja. Na faksu mi je predvsem všeč TCL (Transnational Commercial Law) program in multikulturalnost študentov. V Wiesbadnu živim v študentskem domu s Perujčanko, Španko in Kitajko. Menim, da je najboljše, kar lahko narediš zase, to, da živiš s tujimi študenti, da se učiš nove jezike in spoznaš nove kulture (kitajska cimra kuha odlično - vsak dan nekaj novega - in z njo tudi vadim svoje osnovno znanje kitajskega jezika). Počutim se dobro, za domotožje nimam kaj dosti časa, ker je moj urnik precej poln in čas preprosto leti. Ko pa imam kaj prostega časa, ga izkoristim za potovanja. Wiesbaden je sicer bolj mirno mesto, ampak nič zato - če želiš dober žur v klubu, ga imaš v bližnjem Frankfurtu, Mainz (prevoz je zastoj). Nekaj dobrih pivnic in barov pa je tudi v samem Wiesbadnu (cene niso pretirano visoke). V

predavalnici nas je nekaj manj kot 60, kar vidim kot prednost, vsi se med seboj poznamo in smo zelo povezani:))

Trenutno sem na izmenjavi v **Wroclawu** na Poljskem. Mesto mi je res všeč, ljudje so prijazni. Zagotovo je bila to prava izbira. Predavanja so dokaj zanimiva, predavatelji po večini obvladajo angleščino. Proti vsem pričakovanjem pa najraje hodim na "nepravni" predmet, to je tečaj poljščine. Z urnikom so nam šli zelo na roko, saj imamo predavanja samo od ponedeljka do srede, tako da je veliko časa za vikend izlete in razne druge aktivnosti. Konstantno se nekaj dogaja in nikoli ni dolgčas.

V **Utrechtu** vse poteka kot po maslu. Mesto je čudovito, ljudje so zelo prijazni. Vsi na fakulteti so izjemno ustrezljivi in vedno pripravljeni pomagati. Pristop k delu zahteva nekoliko več sprotne delo, sam imam za predelati v povprečju 100 strani na teden ter pisati tedenska poročila o snovi, ki jo tekoče obravnamo, ampak večjega preplaha ni. Utrecht je izjemna iztočnica za potovanja kamorkoli po Evropi, saj so z vlakom dostopna tri letališča (Amsterdam, Rotterdam in den Haag), cene letalskih vozovnic pa so zares poceni. Na splošno študentje tukaj veliko študirajo, saj je ogromna univerzitetna knjižnica v centru mesta polno zasedena že praktično od prvega tedna, odprta pa je vse dni v tednu. Predavanja so 3 - 4 krat tedensko, profesorji pa se trudijo, da se ne začenjajo prezgodaj zjutraj :)

Najprej - pošiljam en sončen pozdrav iz **Lizbone**, kjer smo na srečo še vedno v kratkih rokavih, kljub temu da smo imeli par dni dežja (kar je neobičajno za oktober v Lizboni). Izmenjava poteka "bolje" kot na začetku, to pa pravim zato, ker so Portugalci (vključno z akademsko sfero) zelo "na easy", kar se tiče formalnosti, in je trajalo kar nekaj časa, preden smo dobili vse potrebne informacije v zvezi z našimi predavanji in obveznostmi. Kar se pa tiče vsebine oz. kvalitete predavanj in profesorjev, sem kar pozitivno presenečen: domači profesorji (kar se tiče predmetov, ki jih sam obiskujem) obvladajo angleščino, so prijazni, nas vedno usmerjajo in svetujejo. Imamo veliko izbiro "intensive courses", kjer tuji profesorji iz uglednih institucij (tudi ZDA) predavajo neke vrste 'schnell kurs' na določeno temo in potem pišeš izpit ali napišeš seminarsko. Pri nekaterih predmetih imam sprotno delo, ker se ocenjuje sodelovanje, večinoma pa si ocenjen na podlagi seminarske, ki jo predstaviš. To pomeni, da je več individualnega dela in si sam "urejaš delovnik". Zato pa tudi ostane veliko časa za socialne aktivnosti, izlete in vse drugo - ravno par dni nazaj sem se vrnil po tednu surfanja v kraju Peniche, severno od Lizbone, kamor sem se odpravil z dvema kolegoma. Upam, da je "doma" vse v redu, osebno na trenutke (priznam) že pogrešam našo prestolnico, vendar me vreme tukaj vedno prepriča nasprotno, še posebej ko po telefonskem klicu izveš od prijatelja, da je moral zjutraj že obleči plašč☺.

Končno sem našel nekaj časa, da lahko v miru napišem kaj se dogaja v "multikulti" **Berlinu**. Tukaj sem že od začetka septembra, ko sem začel z jezikovnim tečajem, ta teden pa smo začeli tudi s predavanji na Humboldt Universität zu Berlin. Jezikovni tečaj bi predlagal vsakemu, ki pride sem, pa ne samo zaradi dobre izvedbe, ampak tudi zaradi ljudi, ki sem jih spoznal tam. Z nekaterimi smo postali zelo dobri prijatelji in se pogosto družimo ob večerih. Zelo mi je všeč kulturna raznolikost in utrip mesta. Odkar sem tukaj, sem spoznal študente iz ne samo celotne Evrope, ampak tudi iz na primer Brazzilije, Čila, Argentine, ZDA, Mehike, Avstralije, Kitajske, Japonske, Tajske... Berlin je torej zelo odprto mesto in bi ga lahko opisal kot svetovljansko prestolnico Evrope :) Ravno zaradi te lastnosti so povezave z drugimi mesti po Evropi zelo dobre in poceni. Prejšnji vikend smo se zato z nekaterimi prijatelji iz jezikovnega tečaja odpravili na spontano potovanje do Gdanska na Poljsko. Seveda pa ne morem mimo omembe nočnega življenja, ki je tako pestro, da enostavno ne najdem časa, da bi šel na vse žurke, ker bi lahko bil vsak dan nekje drugje. V Ljubljani zelo pogrešam klube z vrhunsko elektronsko (predvsem house) glasbo, tukaj pa je izbira zelo dobra in je zato vedno užitek, ko gremo ven s prijatelji. Poleg vsega tega pa mi je všeč sproščenost ljudi, kar se opazi tudi na stilu oblačenja, ko lahko oblečeš praktično karkoli.

Tudi v diskačih so ljudje kar v teniskah. Na faksu pa me preseneča, kako poceni se lahko učiš kakšen tuj jezik ali pa se ukvarjaš s kakšnim športom. Za 40 eur se lahko celoten semester učiš tuj jezik po 4 ure na teden. Za 30-70 eur na semester pa se lahko enkrat na teden udeležuješ praktično kateregakoli športa (celo pantomimo lahko izvajaš ☺). Takšno izbiro in ceno res pogrešam v Sloveniji.

Moja izmenjava v **Krakowu** na Poljskem je res fajn. Sicer moraš včasih sam poskrbeti, da zadeve hitreje stečejo. Tukaj je tudi kar nekaj Azijcev, ker je šolanje tukaj cenejše, pravijo. Sicer pa je soba v študentskem domu majhna, je pa zato cimra super. Tudi tečaj poljščine imamo in tam prav uživamo, saj smo Slovenci, Slovaki in Makedonci v isti skupini (Slovanov), ker naj bi hitreje osvojili poljščino kot ostali. Predavanja so super, predavatelji lepo govorijo angleško, ponekod bo na koncu izpit, spet drugje pa obvezno sodelovanje na predavanjih in esej na koncu. Pri enem predmetu imamo za predavatelja celo duhovnika, ki ima tudi doktorat iz prava, sicer pa tukaj res vidiš veliko menihov, duhovnikov in nun, saj so pretežno katoliška država in ima Cerkev res velik vpliv na vse. Center mesta je obdan s parkom in se ne moreš izgubiti, lušten je pa tudi judovski predel mesta. Pogledala sem si že njihov rudnik soli, jezero in zoo, kjer imajo celo pingvine. V kratkem pa grem še v Tatre, njihove gore in v Auschwitz. Sicer pa ESN tukaj vsak teden nekaj organizira za Erasmusovce; izlete, srečanja, tudi za orientation week so lepo poskrbeli, le da se je bilo potrebno na večino dogodkov prijaviti. Imamo pa tudi opcijo se učiti drugih tujih jezikov.

Kot je to verjetno pri vseh "erasmusovcih" običajno, komajda najdem čas zase, kaj šele za vse opravke, ki mi še visijo nad glavo. Pa vendar si bom vzela nekaj minut, da strnem še svoje vtise. **Heidelberg** je z eno besedo čudovit. V mnogih pogledih precej spominja na Ljubljano - še en razlog manj za domotožje, o katerem sicer zaenkrat ne duha ne sluha. Po mesecu in pol lahko rečem, da je bila odločitev, da grem na izmenjavo, ena najboljših do sedaj. Sploh pa sem zadovoljna, da sem se znašla v tem krasnem študentskem mestu, ki se ponaša z najstarejšo univerzo v Nemčiji. Kvaliteti primerno so tudi zahteve in pričakovanja do študentov precejšnja. Predavanja obiskujem šele en teden, tako da se seveda še precej lovim, nemški pravni jezik je presneto zahteven, sploh za tuje študente, ki ne poznamo nemškega prava. Lahko pa vsaj enkrat rečem, da imamo pri nas srečo, da je toliko zakonov spretno "povzetih" iz nemškega pravnega okolja. Seveda pa na izmenjavi ne gre samo za študij - tukaj je družabno življenje zelo pestro, tako da ni niti najmanjše možnosti, da bi se človek dolgočasil. Prav nasprotno - treba si je načrtno vzeti nekaj časa za počitek, kot to sama počnem sedaj. Ker se tu počutim tako domače, sem začela tudi že resno razmišljati o podaljšanju izmenjave, tako da si iščem tudi službo poleg študija, t.i. Nebenjob. Če na kratko povzamem je moja izmenjava kot povsem "novo življenje", polno izzivov in preizkušenj, novih poznanstev in spoznanj ☺.

Po mogoče malo bolj zoprnem septembru zaradi hude spremembe in vsega, je sedaj vse prav super in življenje v tem prikupnem študentskem mestu na Danskem (**Aalborg**) je postalo prav zabavno. Predavanja imam trikrat na teden v zelo majhnem številu (pri predmetu Int. Human Rights sva samo dve, ker je program samo za Erasmus študente), zato sem bila včeraj, ko smo se poslovili od profesorice, ki nas je učila prvo polovico ur arbitraže, kar malo žalostna. Izpiti me čakajo tik pred božičem in pa sredi januarja, tako da mi bo za praznike uspelo priti domov. Vreme postaja vedno bolj severno (sonca nismo videli že vsaj tri tedne), zato je zjutraj neizmerno težko vstati! Ampak, da nas ne načne tale zimska depresija, pojemo kakšen kos pice več in popijemo pivo, najraje ob sredah, ko ga dobimo za bolj normalno ceno (3 evre, sicer je 6) ☺.

Javljam se vam šele po skoraj dveh mesecih in pol izmenjave v **Nijmegnu**, razlog zato pa je, da nisem imela nobenih težav z organizacijo na fakulteti in da se imam noro fajn, zato čas kar leti! Lani sem bila na izmenjavi v Salamanci in moram reči, da je izkušnja povsem drugačna. Lani sem živela v stanovanju, letos v študentskem domu, organiziranost fakultet je čisto različna in čeprav je bilo tudi v Španiji več

sprotnega dela, se sistem vseeno ne more primerjati s tukajšnjim. Imeli smo veliko lepega vremena in tisti dober mesec je kar zletel mimo, sploh zato, ker sem se vmes še vrnila domov za tri dni, da sem odpisala zadnji izpit in diplomirala. Nato so nas bolj zaposlili tukaj na faksu, imeli smo že kar nekaj nalog, ki predstavljajo del končne ocene, med drugim tudi simulacijo arbitraže, odpisali smo tudi že prve izpite. Ravno včeraj so domov odšli moji drugi slovenski obiski in danes mi je ob tem melanholičnem vremenu kar malo težko, ampak že čez par dni na obisk pride moja družina. Veliko smo prepotovali in še kar nekaj stvari imamo v planu, nato pa se konec novembra, vsaj zame, že začnejo izpiti. Ravno ta teden imamo tudi študijske počitnice. Izkušnja je res unikatna, sama sem mislila, da "že vse vem", ker sem na izmenjavi že bila, in da je mogoče nesmiselno iti na izmenjavo dvakrat, pa ni res - nova država, kultura in ljudje naredijo vsako tako izkušnjo enkratno in zelo sem vesela, da sem se odločila prav in se podala v tujino še enkrat.

Javljam se iz **Poitiersa**, kjer je vse v najlepšem redu. V resnici so se nam začele jesenske počitnice in sem trenutno na vlaku proti Lizboni, kjer bom obiskal sošolca, ki je tam na izmenjavi, za nazaj pa se še za nekaj dni ustavim v Madridu, kjer je trenutno kolegica, ki prav tako doživlja to nepozabno izkušnjo. Za mano je že ena četrtnina izmenjavi (uf, kako čas beži, ko se imaš dobro!) in moram reči, da sem zelo zadovoljen. Prvi teden je bil seveda najtežji, predvsem zaradi jezika in vseh birokratskih stvari, ki jih je bilo treba urediti (Francija slovi po slednjem, vendar moram reči, da sta fakulteta in mesto na splošno zelo dobro organizirana in nisem naletel na nikakršno večjo težavo), najbolj pa zaradi tega, ker še nisem poznal še nikogar in sem zelo pogrešal dom in prijatelje. Kmalu so se stvari obrnile na bolje, počasi sem se utekel v francoščino in študentsko življenje na kampusu ter spoznal sem ogromno čudovitih ljudi. Na fakulteti sicer ni bilo še veliko dela, razen tega, da sem od ponedeljka do četrtega dneva predsedel v predavalnici (podaljšane vikende in lepo vreme sem zato izkoristil za druženja in razna potepanja), se pa počasi psihično pripravljam za nevihto (7 sicer ustnih izpitov v prvi polovici decembra), ki se pripravlja po počitnicah :)

Torej, z eno besedo, kako se imam v **Berlinu**: krasno. Če sta me zadnji dve leti kaj naučili, je to to, da se ne smem (pre)več sekirati zaradi birokracije, pa tudi drugače imajo tukaj Nemci tako vse urejeno, da je že kar strašljivo. Toliko pošte, kot sem jo v tem mesecu dobila od različnih uradov z Nemčije, je v enem letu ne dobim v Sloveniji (kar se tiče prijave prebivališča, davčne, raznih potrdil, bančnih zadev...). Tukaj se je faks začel šele ta teden, tako da se, kar se tega tiče, še malo lovim: nimam še čisto "pogruntanega" sistema, kako je tu s kopiranjem (tukaj imajo itak povsod kartice za vsako stvar, od kopircev, omaric, do izposoje knjig, vse gre avtomatsko). Sem pa ta teden začela tudi z "delom", in sicer sem v enem vrtcu dobila mini službo, za en mesec, enkrat na teden pomagam z otroci. To sem dobila čisto po naključju, moj profesor za nemščino mi je rekel, če me zanima tako delo (ker sem mu omenila, da sem v Ljubljani delala veliko z otroci)... tako da je bil danes za mano tudi moj prvi delovni dan. Seveda sem plačana "slabo" za nemške standarde, ampak več kot odlično za slovenske. Več kot dobrodošel "pocket-money", sicer je Berlin še cenejši kot Ljubljana, a so najemnine v zadnjih dveh letih grozljivo zrasle. Je pa res hecno naključje, vrtec je dve ulici stran, od kjer živim jaz. Poleg tega nobeden od otrok nima nemškega imena, in vsi, ampak res VSI otroci govorijo doma drug jezik (turško/bolgarsko/rusko/arabsko,...). Vsakogar, ki v Sloveniji jamra, da ne rabimo "multi-kulti" Slovenije, bi z veseljem povabila malo v Berlin, tukaj je namreč toliko ne-Nemcev, ki živijo tu že več let, oziroma generacij. S tem seveda ne mislim, da se ne pojavijo trenja oziroma nesporazumov, vendar tu znajo pravilno pristopiti k perečim vprašanjem in se lotevati teh zadev, korektno in pravočasno. Jaz živim v turško dominirani četrti Moabit, in čisto sem zaljubljena v ta predel. In ker je toliko expatov in ausländerjev, se sama sploh ne počutim kot "tujka", ampak le kot ena oseba več v Berlinu.

Se pofočkam iz **Tromsa**, da vam prinesem malo severne klime domov v Ljubljano. Smo imeli zadnje 3 tedne od prihoda večinoma skozi lepo vreme, tako da je bilo treba izkoristiti vreme in svetlobo. Tema

že kar prihaja, še dva tedna nazaj pa je bilo svetlo 24 ur na dan. Faks je super, na predavanjih nas je 8, predavatelji so večinoma "uvoženi" z Univerze v Utrechtu, tako da je še boljše, kot da bi bil dejansko na Nizozemskem. Tam dvomim da vsaka predavanja izgledajo kot delovni sestanki ob kavi s profesorjem ☺. Univerza ima res kul infrastrukturo, zastoj printanje, neomejen dostop do kateregakoli članka (če knjižnica nima dostopa do te baze, ga kupi takoj samo zate, dostop od doma, itd.). Norveška pač. Ves kader je dostopen 24 ur na dan. Čeprav nima rankinga hudo visoko, je njihova univerza za raziskovalno delo res res dobra. Aja, pa svoje pisarne imamo, ker smo master študenti, svašta ☺.

V **Parizu** je pestro, zaenkrat predvsem, kot ste rekli, zaradi vseh birokratskih zadev, ki jih je treba urejati na začetku (obširni pohodi od Poncija do Pilata). Danes sva bili s kolegico šokirani, da na tem faksu vlada totalna zmeda glede predmetov, predavateljev, urnikov in vsega v zvezi s tem, zato do zadnjega sploh ne veš, kaj boš dejansko lahko izbral in kakšen bo tvoj urnik. Ampak saj bo, začetki so vedno najhujši :)

Vse je v redu, mesto (**Madrid**) je prečudovito. Univerza Carlos III je zelo organizirana in striktna, kar je prijetno presenečenje glede na to, da gre za Špance (ki ne slovijo po takšnih vrlinah ☺). Predavanja in vaje imam v španščini, profesorji ne delajo nobenih izjem pri Erasmus študentih. Zaenkrat je še nekoliko težko slediti vsemu in sodelovati z ostalimi španskimi študenti, saj moje poznavanje španskega prava ni niti približno na njihovi ravni. Ampak verjamem, da bo vedno lažje, predvsem pa vem, da bom zaradi "nepopuščanja" španskih profesorjev odnesla veliko in bo ves trud poplačan.

Joj, tok je dobr vse; mesto, faks, sošolci. Na fakulteti smo imeli introduction day, kjer so nam predstavili njihov sistem študija, ki je čisto nasprotje našega. Zelo malo predavanj in ogromno sprotnega, samostojnega dela (PBL- problem based learning). Se bo treba kar privadit! Po tem predavanju je bil pa organiziran žur na vrtu od fakultete in druženje s tutorji. Tudi tega nisem vajena, ampak na žurke se ni težko navadit. Imeli smo tudi organiziran ogled mesta v skupinah po 10 študentov prava. Tam sem spoznala največ sošolcev. Mesto je večje, kot sem si ga predstavljala in zeloooooo lepo. Glavno prevozno sredstvo pa seveda kolo. Vse je res tok dobr organiziran za nas Erasmovce, dobesedno od trenutka ko prideš v **Maastricht** te vodijo za rokco. Spoznala sem že ljudi s celga sveta. V mestu so praktično samo študentje, že recimo v hiši, kjer živim, nas je 5 punc različnih nacionalnosti. Je pa res fakulteta zelo zahtevna. Na introduction day-u so nam (pro)dali vso literaturo in nam predstavili spletno stran, kjer nas profesorji obveščajo. Sem danes preverila vsa obvestila in moram prebrati že okrog 60 strani za oba predmeta (pa ploh še nismo imeli "uradnih" predavanj). So pa profesroji zelo napredni, točno razložijo zakaj je določen način študija boljši, podajo vse informacije in so zelo dostopni. Zelo so napredni tudi kar se tiče spremljanja sodne prakse. Kar je logično, ker vsi obvladajo angleščino.

Čisto iskreno povedano, **Dunaj** kot mesto mi je zelo všeč, tudi ljudje so zelo prijazni in pripravljeni pomagati, kar se pa tiče univerze in organizacije (prijava na predmete, spletni sistem, tečajji nemškega jezika, prekrivanje predavanj), pa vam lahko iskreno povem, da je PF LJ sto svetlobnih let pred dunajsko fakulteto!

Prvi vtisi v **Rigi** so odlični. Pravna fakulteta ima prostore v glavni zgradbi univerze, skupaj s tremi drugimi fakultetami, in sem se prvi dan kar lovil po zgradbi. Zgradba univerze in sploh center Rige je zelo lep. Polovico predavanj ima nek nemški profesor, kar mi je zelo všeč, saj govori lepo angleščino. Spoznal sem se tudi že z nekaterimi sošolci. Malo slabe volje je bilo prisotne zgolj pri Mednarodnem javnem pravu, pri kateremu moramo predelati 350 strani dolgo knjigo.

V **Nikoziji** nam je malo vroče, ampak se imamo odlično. Predavanja so zanimiva, veliko je eventov za erasmus študente, skratka zelo sem zadovoljna z izbiro.

Ja, trenutno se v **Bruslju** se malo lovim kar se tice jezika, ker gre vse zelo hitro. Drugace pa do zdaj izjemna izkusnja.

V **Antwerpnu** so vsi prijazni, našla sobo, vse ok.☺ Predavanja so kar zahtevna, saj v Ljubljani ni nekega poudarka na angleških tekstih, a bomo šli tudi čez to! Vsak dan je nekaj novega.

Ta teden je bil sicer zelo stresen, ker imajo tu v okviru Europa Universität Viadrina tri različne fakultete, štiri online sisteme, ki jih poleg vsega ta hip še prenavljajo in vsaka fakulteta ima svoje zahteve glede prijave in registracij za predmete, zato je ogromna zmeda. Vendar pa sta Bernd in Katja iz mednarodne pisarne resnično čudovita in sta nam Erasmus študentom v veliko pomoč. Zelo sem vesela, da se je vse uredilo in že komaj čakam začetek predavanj. Pozdrave iz **Frankfurta na Odri!**

Razlog, da do sedaj niste še niste dobili nobenega maila od mene je ta, da nisem naletela še na nobeno težavo. Res moram pohvalit Univerzo v **Sheffieldu** na tem področju: čisto vse informacije so prišle do mene in odlično so poskrbeli, da smo vsi tuji študenti (tako Erasmusci kot tudi ostali) lahko hitro in učinkovito uredili vse potrebne zadeve. Na splošno sem pa navdušena nad izmenjavo! Pravzaprav vključuje res točno to, kar vsi tisti, ki pridejo nazaj, omenjajo: mnogo novih zanimivih prijateljstev, svobodno samostojno življenje in študijsko izkušnjo v drugačnem sistemu (ki se mi, morem reči zdi malenskost koristnejši z vidika študentov). Preveč sicer še ne morem reči, za mano so zaenkrat le trije tedni predavanj, a lahko že potrdim, da mi je način študija všeč in mi (vsaj zaenkrat) omogoča tudi veliko druženja in izletov v sosednje kraje. Trenutno sem ravno na poti v Cambridge v okviru izleta, ki ga organizira univerzitetni Students Union (poleg ostalih 10.000 stvari, ki jih prijazno opravljajo za študente že vse od 'Intro week'-a naprej). Upam, da vas tudi v prihodnje ne bom kontaktirala iz razloga kakšnih zapletov in iskreno upam, da se imajo ostali študenti na izmenjavi prav tako fino kot jaz :) S prijateljico, ki je trenutno na izmenjavi v Salzburgu, sem redno na vezi in prav zanimivo je primerjati izkušnji! Mimogrede: Ne vem zakaj se ljudje tako pogosto norčujejo iz angleškega vremena; v resnici je čisto prijetno! Res je, da dežuje precej večkrat, kot na primer v Sloveniji, ampak niti slučajno pa ne zmoti in to je ena izmed stvari, ki me je prijetno presenetila.

Jaz sem na izmenjavi na KU **Leuven** in sem zaenkrat zelo zadovoljna - tako predavanja kot ljudje, ki sem jih do sedaj uspela spoznati, so super. Trenutno sem v pralnici - čakam, da se moje perilo opere - in to, da se tukaj pere perilo v pralnicah, je za enkrat edina stvar, ki me na izmenjavi moti ☺. Drugače pa je univerza odlično organizirana, o vsem smo pravočasno obveščeni in na začetku so organizirali res veliko aktivnosti, tako da smo se mednarodni in Erasmus študentje lahko spoznali. Tudi predavanja so mi zelo všeč, ampak sem že dobila občutek, da bodo moji izbrani predmeti zahtevni in da bo kar kmalu treba poprijeti za knjigo in se ugnezditi v kakšno knjižnico ali t.i. learning center. Zanimivo je tudi to, da bomo imeli v okviru enega predmeta organiziran "moot court", tako da bo tudi nekaj praktičnega dela, poleg tega pa pravna fakulteta organizira English practical courses, kjer imamo študentje možnost spoznati različna področja prava v praksi. Zaenkrat nimam še nič domotožja, saj sem tukaj šele štiri tedne, v tem času pa smo šli slovenski študentje v Leuven-u že skupaj na pivo, imela pa sem tudi že dva obiska iz Slovenije. Zaenkrat je torej moja izkušnja pozitivna, niti nisem imela kakšnih nevšečnosti z birokracijo.

Danes imam po napornem tednu malo več časa, tako da, par besed iz (danes deževnega) **Nijmegna** o moji dosedanji izkušnji z izmenjave. Tukaj sem že dobra dva meseca, in na kratko lahko rečem, da je do sedaj SUPER! Vreme (nadpovprečno sončno za Nizozemsko!), novi prijatelji, celotna izkušnja.

Predvsem gre zasluga ostalim tujim študentom, s katerimi smo postali dobri prijatelji, in pa pomoči s strani naših štirih mentorjev, ki so domačini in nam z veseljem pomagajo, če kaj potrebujemo, hkrati pa dobro poznajo mesto, tako da nam svetujejo tudi glede žurk in aktualnega dogajanja. Ob prihodu (prišla sem 15. 8. 2016) mi je bilo prvih par dni malo težko - novo mesto, novi ljudje, nova država... Ampak tekom prvega tedna (orientation week) smo bili razdeljeni v mentorske skupine (20-25 študentov), v kateri sem skozi zabavne aktivnosti navezala stike z ostalimi študenti iz vsega sveta, tako da je v njihovi družbi vse postalo malce lažje. V teh dveh mesecih sem tako v njihovi družbi obiskala že večino mest po celotni Nizozemski, tudi Belgijo, v kratkem bomo obiskali Švico. Skratka, zelo zabaven del izmenjave in poznanstva iz najrazličnejših držav! Kar se tiče študija prava, je organizacija predavanj in način ocenjevanja popolnoma drugačen. Predavanja imam le tri dni na teden - le uro in pol na teden za vsak predmet, ostale dni (čet-ned) imam prosto. Ampak se moram za vsako predavanje vnaprej pripraviti, kar pomeni prebrati skupno cca. 200 strani literature tedensko, kar precej zapolni moj prosti čas. Kar ga ostane pa gre v organizacijo izletov in družabnega življenja, ter igranja nogometa (pridružila sem se lokalni nogometni ekipi FC Kunde 😊). Skratka, zaenkrat je izkušnja zelo pozitivna, malo domotožja je že prisotnega, ampak se vračam v Slovenijo za božič.